AirStream

TUSSEN DE HEBRIDEN

Zeilen met een *wee dram*

HET EERSTE ZUCHTJE WIND VAN DE DAG WAAIT LANGZAAM MAAR ZEKER GATEN IN DE LAAGHANGENDE BEWOLKING. DE OCHTENDMIST ROND HET EILAND SKYE LOST OP. LAMMERT, KAPITEIN VAN DE THALASSA, GEEFT HET SEIN DE ZEILEN TE HIJSEN.

Tekst: Jillian Mcdonald I Fotografie: Frits Meyst

Na twee dagen zeilen bereikten we gisteren ons doel op Skye: de Talisker Distillery. Dit is een zeilreis rond de Schotse Hebriden voor *whisky buffs* en dan kan Talisker niet overgeslagen worden. Drie uur lang toerden we door de distilleerderij en proefden we de gulden godendrank om gewapend met een paar flessen terug aan boord te klimmen. Isle of Skye is een van de ruigste eilanden van de Hebriden, groene grasheuvels glooien op rotsen die vrijwel loodrecht uit de zee omhoog rijzen. Toch kun je er ook wandelen, urenlang.
Maar wij zijn hier afgemeerd om te gaan proeven. Rond de distilleerderij liggen twintig huizen, een pub en een kruideniertje dat zojuist zijn deuren heeft gesloten. Hoog tijd om de zeilen te hijsen.

Vrouwe Thalassa

Ik geef toe, toen we eergisteren aan boord kwamen voor deze whisky-zeilreis wist ik niks van zeilen en nog minder van whisky. Nu, op de derde dag begint het langzaam te dagen.
Op commando van Lammert zetten de bemanningsleden, Alex, Sam en Nathalie, de zeilen op. Nathalie roept: 'Jillian, wil je meehelpen met het voorste fok?' Ik weet nauwelijks waar de fok is, maar volg haar naar de boegspriet. Balancerend in het net boven Vrouwe Thalassa, ons boegbeeld, maken we de voorste fok los terwijl ik door het net heen onder mij golven zie klotsen. Zeilen hijsen is afmattend werk, de touwen zijn een duim dik en om het zware canvas omhoog te trekken hebben we drie man/vrouw nodig. Nathalie staat moeiteloos haar mannetje. Sam klimt naar de hoogste ra en doet het betere trapezewerk terwijl wij de lagere dwarshouten opzetten. Eén mast staat, nog twee te gaan. Een half uur later staan alle zeilen op en klieven we met een behoorlijke snelheid – vraag me niet hoeveel knopen – door het water. De wind trekt

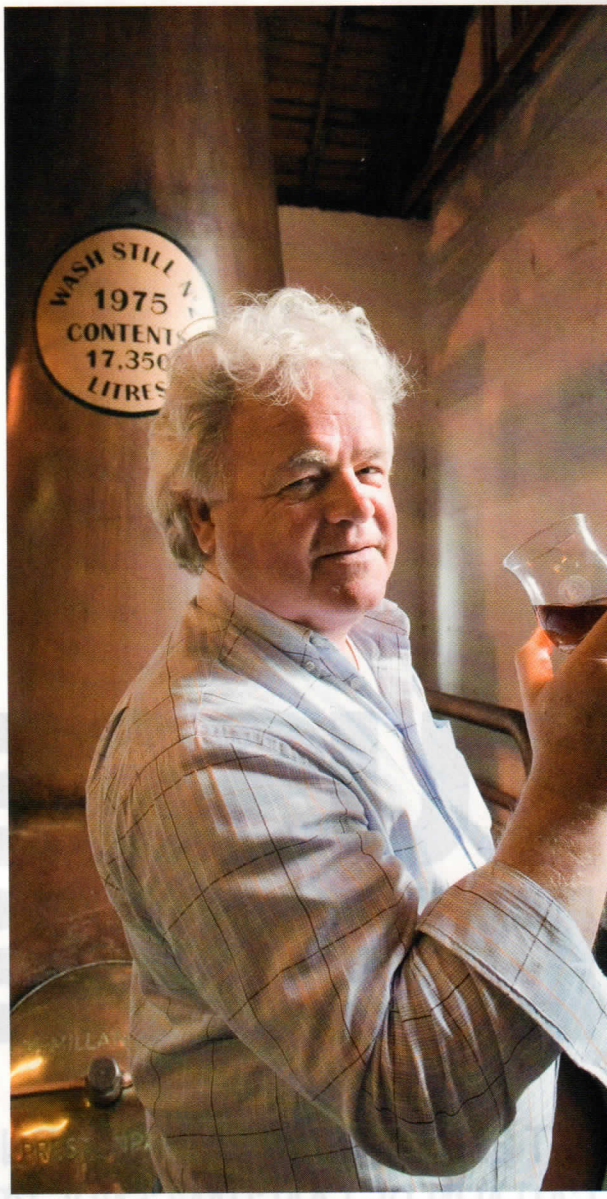

aan en het schip helt over naar bakboord. Met een grijns op zijn gezicht komt Sam naar beneden. Hij is wedstrijdzeiler in hart en nieren en zolang we zeilen is 'ie blij. Mijn biceps branden na de ochtendgymnastiek, dat is de prijs die je betaalt voor echt avontuur. Overigens kan de bemanning het best zelf af, maar meedoen is leerzaam én leuk.

WHISKY = UISGE BEATHA = LEVENSWATER

Whisky is een destilaat van gefermenteerd graan dat daarna in eiken vaten rijpt. Het woord whisky stamt uit het Gaelic: *uisge beatha*, dat levenswater betekent. Waarschijnlijk is het whiskystoken door de Ieren uitgevonden. Zij schrijven het (net als de Amerikanen) met een e voor de *y*: whiskey. Schotse whisky mag pas *Scotch* heten als hij minimaal drie jaar op eiken is gerijpt. Een *blended* whisky bestaat uit destilaten van verschillende *distilleries* die voor de juiste smaak gemengd zijn. Een *single malt* komt uit slechts 1 distilleerketel en een *single cask* is de botteling uit 1 vat. Omdat de smaak per vat kan verschillen, is een *single cask* meteen ook een *limited edition*. *Bourbon* is Amerikaanse whiskey die minimaal 2 jaar op eiken gelagerd is. Tenslotte: een *wee dram* is een klein glaasje whisky en *Proost!* is in Schotland: *Slainte!*

De dood van een whisky

De zon breekt door, en met de wind komen ook grotere golven. We deinen urenlang. Het is half mei, verstopt in een windjack is het aangenaam warm aan dek. Alex, onze Vlaamse reisgenoot en een enorme whiskyliefhebber, legt zichzelf met een *Talisker 57 Degrees Single Malt Cask Strength* in een tros op het achterdek. Samen met Wouter Wapenaar loopt hij nog eens door het smakenpalet van de Talisker. Wouter, organisator van het Leids Whisky Festival, is verantwoordelijk voor het whiskydeel van deze trip. Terwijl de zon richting horizon zakt, zetten we ons om een grote tafel en trekt Wouter zijn *single malt* schatkist open. Whisky blijkt een persoonlijke zaak met een persoonlijke smaak. De een zweert bij een zware turfsmaak terwijl een ander dit juist de dood van een goede whisky vindt.
Wouter zet diverse flessen op tafel en langzaam begint ook bij mij zich een smaak voor de goudgele drank te ontwikkelen. De middag is tijdloos en met het laatste daglicht varen we de haven van Tobermory op Isle of Mull binnen. De wal is gevuld met toeschouwers. Als een *tallship* een haven binnenvaart, is dat altijd een magisch moment, maar op een geïsoleerd eiland als dit valt het

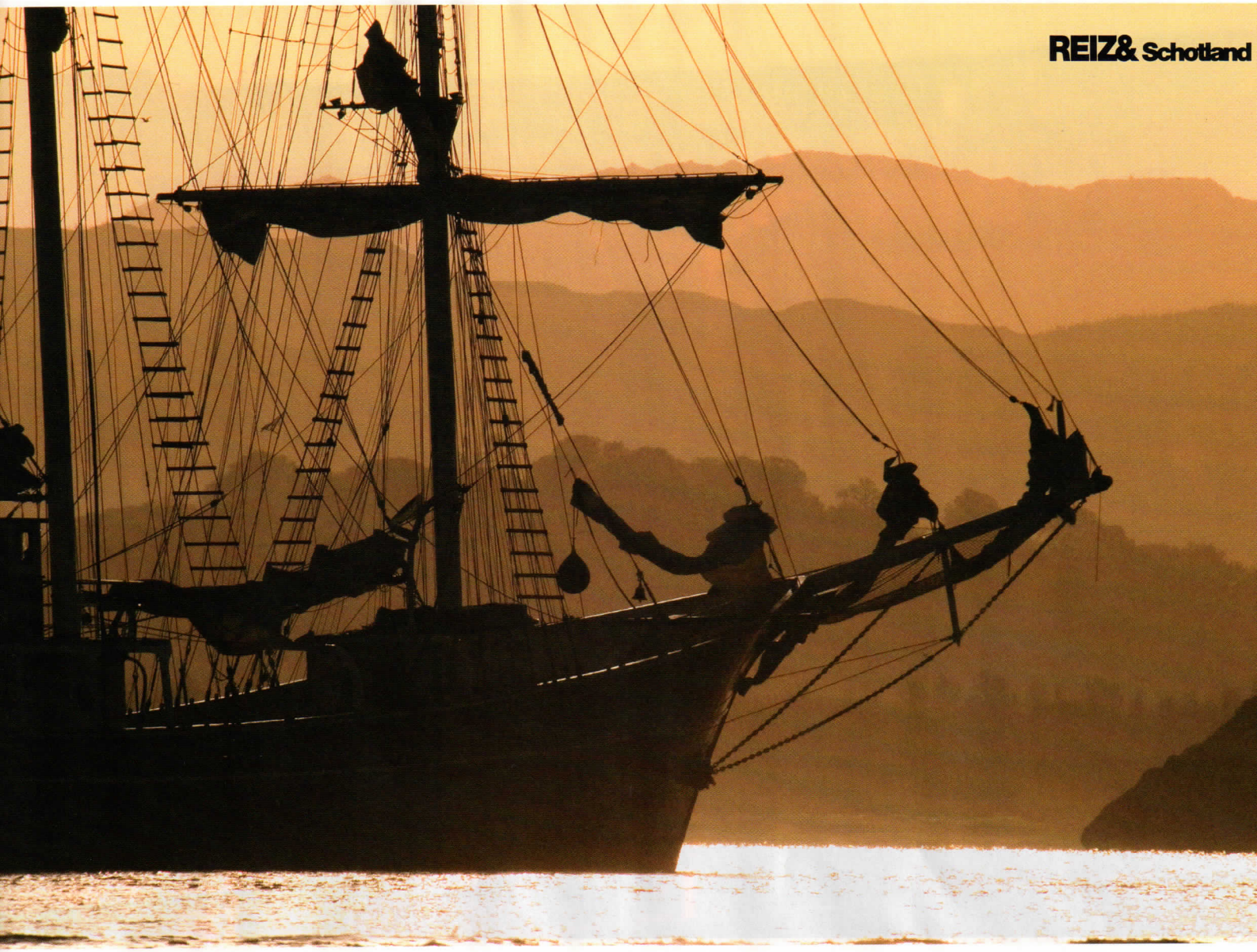

extra op. De felgekleurde huizen van Tobermory bakenen de haven af. Er is maar een uitweg: die langs de Tobermory Distillery, ons doel van morgen.

Mull of Kintyre

Mull bestaat voor negentig procent uit wilde natuur, rotsen en zandstranden omgeven door azuurblauw water. In een busje rollen we over een weggetje langs de ruige kust. Schotse Hooglanders staren ons herkauwend na. Veel overig verkeer is er niet en dat is maar goed ook want uitwijkmogelijkheden zijn hier niet.
Hoogtepunt: de Eas Fors, een waterval die vanaf grote hoogte in zee stort. Iets verderop hebben twee houten vissersboten de strijd tegen de tand des tijds verloren. Duart Castle is daarentegen goed bewaard gebleven. In het kasteel kun je de inboedel van de MacLeans bewonderen, de clan die hier al ruim 400 jaar the Sound of Mull bewaakt. Calgary Beach is een gehucht bij een wit zandstrand. Vele Schotten trokken van hier naar Canada. Een dorp kun je het nauwelijks noemen, terwijl de gelijknamige vestingplek in Canada tot een miljoenenstad is uitgegroeid.
Waterval, kasteel, boten en strand zien we zonder meer dan tien mensen tegen te komen, wie rust zoekt moet op Mull zijn. Paul McCartney's ode aan dit woeste eiland klopt nog steeds, en in mijn hoofd dreunt dan ook...

Far have I travelled and much have I seen
Dark distant mountains with valleys of green
Past painted deserts, the sun sets on fire
As he carries me home to the Mull of Kintyre

Mull of Kintyre, oh mist rolling in from the sea
My desire is always to be here
Oh Mull of Kintyre

Terug bij het schip blijkt dat onze kok Günter, een Oostduitse ex-matroos die voor de Thalassa teruggekeerd is naar zee, een zak Sint-Jacobsschelpen heeft weten te bemachtigen. Vijftien kilo wel te verstaan, direct van een visser, ziltvers. Nog even uitvinden hoe je ze schoonmaakt en daarna kort op de hete plaat dichtschroeien. Een namiddagsnack met een, hoe verrassend, whiskysausje. Günter's creativiteit gaat alle verwachtingen te boven, zelfs tijdens een ruwe overtocht weet hij bijzonder smakelijke gerechten op tafel te zetten. De Jacobsschelpen zijn zo leeg. 'Volgende keer moet ik meer zakken kopen', moppert de oude zeerot.

Bunnahabhain
ISLAY SINGLE MALT SCOTCH WHISKY
12
BOWMORE
ISLAY
SINGLE MALT
SCOTCH WHISKY
AGED 12
ISLAY
SIGNATORY
VINTAGE
THE BALVENIE
SIGNATURE
TWELVE
SCHOTSE MALT WHISKY

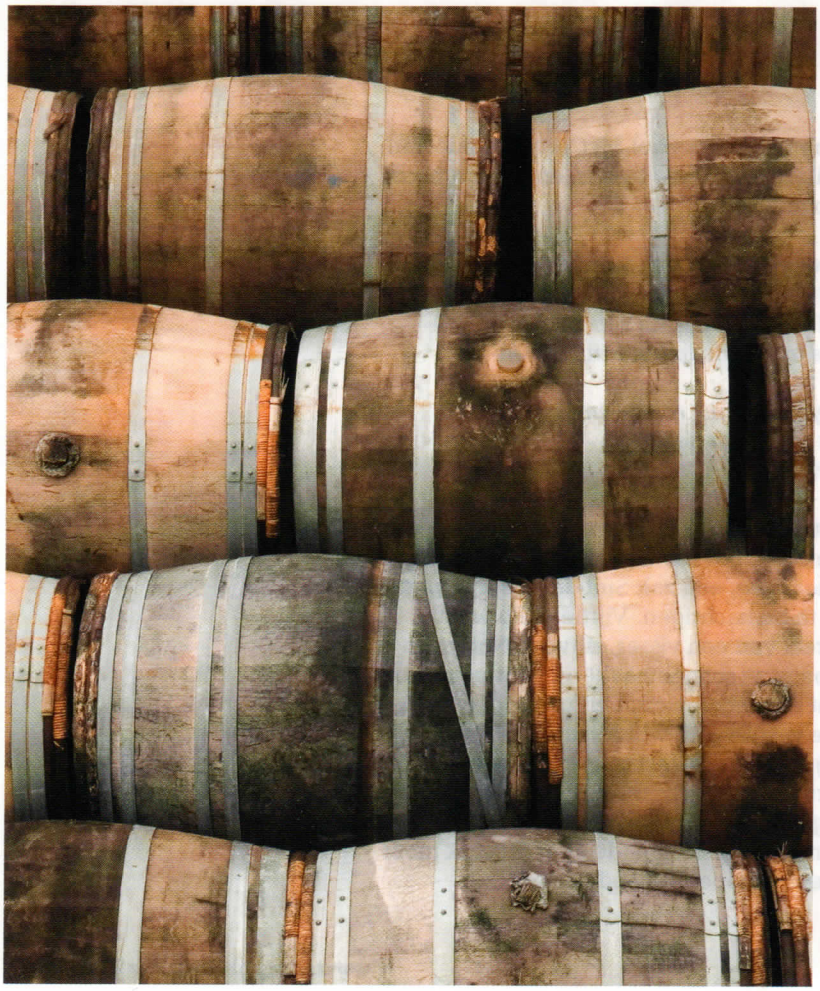

Bunnahabhain
DISTILLERY

Maak ons trots!

Het eiland Islay (spreek uit *Ai-laa* en dus niet *Is-lee*) is het Mekka voor whiskydrinkers en toevallig ook het thuis van mijn clan, de Macdonald's. Vandaag zet ik voor het eerst voet op het land van mijn voorvaderen. Al eeuwen geleden viel Islay door een foutje in de kleine lettertjes van een belastingwet buiten die wet, en werd zo een alcoholbelastingvrij oord. Dat stimuleerde veel mensen om juist hier een distilleerderij te beginnen. Op een gegeven moment waren er 27 en nu zijn er nog 'maar' acht. Bruichladdich is er een van en Wouter heeft een verassing in petto. *Master Distiller* Jim MacEwan neemt ons mee voor een *tasting* uit eigen selectie. Als hij hoort dat ik Macdonald heet, roept hij met een zwaar Schots accent: '*Aye*, een Macdonald, dan ben je er een van ons! Maak ons trots!'
Behendig opent hij een eiken *cask*. Niet zomaar eentje, maar een sherryfust waarin dus ook de fijne aroma's van sherry in het hout zijn achtergebleven. Jim: 'Je mag Bruichladdich een *boutique-distillery* noemen, waar we meer doen dan enkel traditioneel whisky stoken.'
Jim staat bekend om zijn neus. Niet vanwege de omvang van dit zintuig, maar om de gevoeligheid van het orgaan, waarmee hij whisky samenstelt uit verschillende vaten.
Jim: 'Tijdens het rijpen in eiken fusten, jarenlang, verdampt een deel van de whisky richting hemel. Wij noemen dit dan ook *The Angels' Share*.'
We proeven de laatste druppels uit een veertig jaar oud vat en ik begin te begrijpen wat rijping met een drank kan doen. Zachte karamel met een licht-rokerige turfsmaak, een tikkeltje fruitig en een zweem sherry als afdronk, 57% alcohol, maar zacht tot het einde. Een godendrank.

'Slainte!'

De laatste avond zeilen we Port Ellen binnen. Morgen zullen we hier afscheid nemen van de Thalassa en haar bemanning. Een veerboot zal ons naar het vasteland brengen. Maar zover is het nog niet.
Na een week zeilen en proeven is er een band ontstaan tussen gasten en bemanning. We dagen elkaar uit voor een duik. De zon is nog warm, het water zeker niet: amper 10 graden. Als eerste verlaat kapitein Lammert het schip. Slingerend aan een touw vanaf het voordek, waarna hij sierlijk in de koude zee buitelt. Een schok voor het lichaam. Als we allemaal aan de beurt zijn geweest, staat Alex met een laatste verrassing klaar: 'Awel kijk, Vlaamse whisky, die moeten jullie nog proberen!' En ook deze *wee dram* smaakt, zeker na de duik, hartverwarmend goed.
'Slainte!' •

Hoe kom je er?

Vliegtuig: Easyjet.nl vliegt 2x per week van Schiphol naar Edinburgh. Retourticket v.a. € 75. Daarna verder per trein: 3x per dag vanaf station Edinburgh Waverly naar Oban. Reisduur: 4 uur. Kaartje: € 39,30. Dichterbij licht vliegveld Glasgow. KLM vliegt er v.a. Schiphol heen, v.a. € 193 p.p. retour.
Boot (& auto): de enige ferry die vanuit de Benelux rechtstreeks naar Schotland vaart is de lijn **Zeebrugge-Rosyth** (nabij Edinburgh), van beide kanten drie keer per week. Reisduur: 18 uur. Prijs: retourtje vanaf € 203 voor 2 p. & auto. Info: www.norfolkline.com. Na Rosyth nog 180 km links rijden. Wat ook kan: **IJmuiden – Newcastle** met DFDS Seaways (momenteel € 127 voor 2 p. & auto, enkele reis). Info: www.dfdsseaways.nl). Hierna is het nog 400 km rijden van Newcastle naar Oban.

Reisgidsen

Lonely Planet Scotland (ca. € 18). Engelstalige gids voor heel Schotland, die ook voor de in dit artikel beschreven Hebriden de nodige aandacht heeft.
ANWB Goud Schotland - Noord Engeland (ca. € 19). Ook in deze Nederlandstalige gids worden kort de eilanden besproken (met o.m. info over veerboten).
Hebridean Island Hopping (ca. € 14) Uitgebreide Engelstalige gids met info over zowel cultuur als natuur. Ook ideaal om onderdak te vinden. Te koop via o.m. amazon.co.uk
Collins Rambler's Guide - Isle of Skye (ca. € 14) Engelstalige informatie over de topografie, geologie en historie van Skye, mede aan de hand van een dertigtal wandelingen.

Hebriden

Whisky-zeilreis

Deze reis van 2010 ging in 8 dagen van Oban naar Mull en Skye, om via Jura en Islay terug in Port Ellen te komen. Prijs: € 800, inclusief 3 maaltijden per dag, maar exclusief de reis vanuit Nederland naar Schotland. In mei 2011 worden er weer whisky-zeilreizen georganiseerd (vanaf € 450 p.p.). Aan boord zijn 18 2-persoonshutten. In mei schijnt de zon vaak en ontbreken de muggen. Het *Islay Whisky Festival* is in 2011 van 21 tot 28 mei. Meer informatie: **www.whiskyzeilreizen.nl**. Om mee te gaan op de Thalassa hoef je niet te kunnen zeilen, maar helpen aan dek mag altijd en is erg leuk. Niet vergeten: regenkleding, warme fleece en zonnebrandcrème.

Thalassa

Naast deze whiskyreis maakt de Thalassa ook nog andere zeiltochten. Informatie: Sailing Charter Thalassa, Julianalaan 29, 8872 NL Midlum, tel/fax 0517-418341, **www.tallshipthalassa.com**

Whiskyboeken

3x

Richard Paterson: ***Goodness Nose*** (ca. € 27) Paterson, een *master blender* uit een prominente whisky-familie vertelt openhartig en humoristisch over zijn leven, werk en drank.
Neil Wilson: ***The Island Whisky Trail*** (ca. € 16). Gravend in de geschiedenis van de whisky vertelt Wilson over sleutelfiguren en belangrijke plaatsen, en dus ook over de Hebriden.
Robin Brilleman: ***Schotse Malt Whisky*** (ca. € 20) Beschrijvingen van alle distilleerderijen in Schotland. In het Nederlands te koop via o.m. bol.com.

Internet

www.reizen.nl, hier vind je nog 20 foto's van deze reis & filmpjes over hoe whisky te maken.
www.skye.co.uk, officiële site van dit eiland, met een schat aan info m.b.t. onder meer eilandhoppen, wandelen, hotels en B&B's.
www.holidaymull.co.uk, veel info over wat waar te doen op Mull en Iona, en waar te slapen.
www.jurainfo.com, info m.b.t. Jura, *'a stunning Scottish island'*, onder meer over de *distillery*.

Whisky Festival Leiden

Wie meer wil leren over whisky en vooral ook wil proeven, kan elk jaar terecht op het Whisky Festival Leiden (www.whiskyfestival.nl). In 2010 vindt dit plaats op 12, 13 & 14 november.

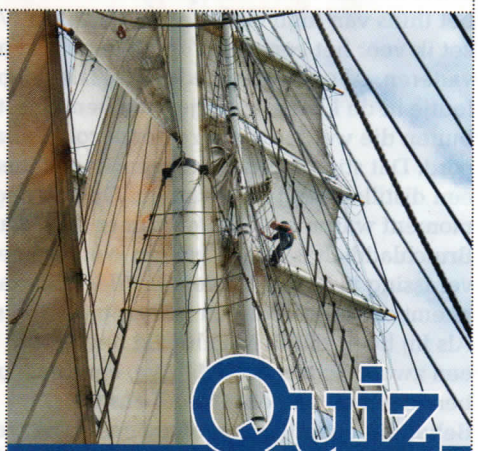

Quiz

In 2011 komt er een nieuwe Spielberg-film. Over een jonge Belgische journalist en zijn vriend, de kapitein van de Karaboudjan. Kent u de naam van deze vriend, tevens groot liefhebber van whisky? Ga dan naar **www.reizen.nl** en maak kans op een Wensbon. **www.wensbon.nl**